# WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 12 lutego 2009 r.*

W sprawie C-93/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (Łotwa) postanowieniem z dnia 14 lutego 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 lutego 2008 r., w postępowaniu

**Schenker SIA**

przeciwko

**Valsts ieņēmumu dienests**,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, J.C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris i C. Toader (sprawozdawca), sędziowie,

* Język postępowania: łotewski

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 grudnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Schenker SIA przez A. Tauriņša, członka rady administracyjnej, wspieranego przez I. Faksę, advokāte,

— w imieniu Valsts ieņēmumu dienests przez Dz. Jakānsa, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez E. Krimelę, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu łotewskiego przez E. Balode-Burakę, E Eihmane oraz K. Drēviņę, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu greckiego przez O. Patsopoulou oraz Z. Chatzipavlou, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez E. Kalniņša oraz S. Schønberga, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

## Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy rozporządzenia Rady (WE) nr 1383/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. dotyczącego działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa (Dz.U. L 196, s. 7).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką Schenker SIA (zwaną dalej „Schenker") a Valsts ieņēmumu dienests (państwową administracją podatkową)

w przedmiocie grzywny nałożonej na tę spółkę po zniszczeniu towarów, wobec których istniało podejrzenie, że naruszały prawo własności intelektualnej.

## Ramy prawne

*Uregulowania wspólnotowe*

3 Rozporządzenie nr 1383/2003 uchyliło i zastąpiło rozporządzenie Rady (WE) nr 3295/94 z dnia 22 grudnia 1994 r. ustanawiające środki uniemożliwiające dopuszczanie do swobodnego obrotu, wywozu, powrotnego wywozu lub poddawania procedurze zawieszającej towarów podrabianych i towarów pirackich (Dz.U. L 341, s. 8).

4 Motywy 3, 5, 9 i 10 rozporządzenia nr 1383/2003 mają następujące brzmienie:

„(3) W przypadku gdy towary podrabiane, towary pirackie i, bardziej ogólnie, towary naruszające prawo własności intelektualnej powstały w państwach trzecich lub są z nich sprowadzane, należy zakazać ich wprowadzenia na obszar celny Wspólnoty, włącznie z ich przeładunkiem, dopuszczeniem do swobodnego obrotu we Wspólnocie […], oraz ustanowić procedurę umożliwiającą organom celnym jak najbardziej rygorystyczne przestrzeganie tego zakazu.

[…]

(5) Działania podejmowane przez organy celne powinny obejmować, na okres konieczny dla ustalenia, czy podejrzane towary są rzeczywiście towarami podrobionymi, towarami pirackimi bądź towarami naruszającymi niektóre prawa własności intelektualnej, zawieszenie dopuszczenia do swobodnego obrotu, wywozu i powrotnego wywozu lub […] zatrzymanie takich towarów.

[…]

(9) Aby ułatwić stosowanie rozporządzenia zarówno administracji celnej, jak i posiadaczom prawa, należy również przewidzieć bardziej elastyczną procedurę pozwalającą na niszczenie towarów naruszających niektóre prawa własności intelektualnej, bez jakiegokolwiek obowiązku wszczynania postępowania mającego na celu ustalenie, czy prawo własności intelektualnej zostało naruszone na mocy prawa krajowego.

(10) Konieczne jest ustanowienie środków mających zastosowanie do towarów, uznanych za podrobione, pirackie lub ogólnie za naruszające niektóre prawa własności intelektualnej. Środki te nie tylko powinny pozbawiać osoby odpowiedzialne za handel takimi towarami korzyści ekonomicznych z transakcji i wymierzać karę, ale powinny również stanowić skuteczny element odstraszający od przeprowadzania kolejnych tego rodzaju transakcji".

5 Artykuł 2 ust. 1 lit. a) ppkt i) rozporządzenia nr 1383/2003 stanowi:

„Dla celów niniejszego rozporządzenia […] oznaczają:

a) »towary podrobione«, a mianowicie:

i) towary, łącznie z ich opakowaniem, oznaczone bez zezwolenia znakiem towarowym, który jest identyczny ze znakiem towarowym ważnie zarejestrowanym, odnoszącym się do towarów tego samego rodzaju, lub których istotnych aspektów nie można odróżnić od takiego znaku towarowego i które w związku z tym naruszają prawa posiadacza danego znaku towarowego zgodnie z prawem wspólnotowym […] lub prawa państwa członkowskiego […]”.

6 Zgodnie z art. 10 akapit pierwszy tego rozporządzenia:

„Prawo obowiązujące w państwie członkowskim, na terytorium którego towary znajdują się w jednej z sytuacji określonych w art. 1 ust. 1, stosuje się w celu zdecydowania, czy prawo własności intelektualnej zostało naruszone na mocy prawa krajowego”.

7 Artykuł 11 ust. 1 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„1. W przypadku gdy organy celne zatrzymały towary lub zawiesiły dopuszczenie towarów podejrzanych o naruszenie prawa własności intelektualnej […], państwa członkowskie mogą postanowić, zgodnie ze swym ustawodawstwem krajowym, za zgodą posiadacza prawa, o zastosowaniu procedury uproszczonej, która umożliwia organom celnym pozostawienie takich towarów przeznaczonych do zniszczenia pod kontrolą celną, bez konieczności ustalania, czy prawo własności intelektualnej zostało naruszone na mocy prawa krajowego. W tym celu państwa członkowskie, zgodnie ze swym ustawodawstwem krajowym, stosują następujące warunki:

— posiadacz prawa informuje organy celne na piśmie w ciągu 10 dni roboczych […] od otrzymania powiadomienia przewidzianego w art. 9, że dane towary naruszają prawo własności intelektualnej określone w art. 2 ust. 1, i dostarcza tym organom pisemną zgodę zgłaszającego, posiadacza lub właściciela towarów na pozostawienie towarów do zniszczenia. Za zgodą organów celnych, informacja ta może zostać przekazana bezpośrednio organom celnym przez zgłaszającego, posiadacza lub właściciela towarów. […]. Okres taki może być przedłużony o następne dziesięć dni roboczych, w przypadku gdy uzasadniają to okoliczności;

— zniszczenia dokonuje się, chyba że ustalono inaczej w ustawodawstwie krajowym, na koszt i odpowiedzialność posiadacza prawa, i jest ono systematycznie poprzedzane pobraniem próbek w celu przechowania ich przez organy celne w takich warunkach, aby stanowiły one dowody dopuszczalne w procedurze sądowej w państwie członkowskim, które ich może wymagać".

8 Artykuł 18 rozporządzenia nr 1383/2003 przewiduje:

„Każde państwo członkowskie wprowadza kary, które mają być stosowane w przypadku naruszenia niniejszego rozporządzenia. Kary takie muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające".

*Uregulowanie krajowe*

9 Artykuł 201.12 Administratīvo pārkāpumu kodekss (łotewskiego kodeksu wykroczeń) stanowi:

„Zastosowanie procedury celnej do towarów podrobionych i pirackich lub czasowe zatrzymanie takich towarów wiąże się z nałożeniem grzywny w wysokości od 50 do 250 łatów w przypadku osoby fizycznej oraz od 500 do 5000 łatów w przypadku osoby prawnej oraz zajęciem towarów".

**Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne**

10 Schenker, będąca agentem celnym, działając zgodnie z postanowieniami umowy, w imieniu własnym i na rachunek odbiorcy towarów, Rovens SIA (zwanej dalej „Rovens"), dopuściła do swobodnego obrotu towary oznaczone znakiem towarowym „Nokia".

11 W dniu 16 lutego 2005 r. Rīgas Muitas iestāde (urząd celny w Rydze) podczas sprawdzania tego towaru powziął podejrzenie, że mogły to być towary podrobione.

12 Zgodnie z art. 9 rozporządzenia nr 1383/2003 organ celny dokonał zatrzymania towarów, pobrał próbki i przesłał je w celu wydania opinii przedstawicielowi „Nokia Corp.", właścicielowi znaku towarowego „Nokia". Poinformował także o tej procedurze spółkę Rovens.

13 W dniu 1 marca 2005 r. Nokia Corp. powiadomiła organ celny, iż trwają rozmowy z Rovens dotyczące możliwości zastosowania uproszczonej procedury zniszczenia towarów; jednocześnie złożyła wniosek o przedłużenie zatrzymania towarów o 10 dni roboczych.

14 W dniu 3 marca 2005 r. Nokia Corp. przekazała organowi celnemu informację, że zatrzymane towary wykazywały cechy podrobienia. W dniu 4 marca 2005 r. Nokia Corp. oraz Rovens zawarły uzgodnienie dotyczące zniszczenia zatrzymanych towarów na koszt Rovens. Uzgodnienie to zostało przekazane organowi celnemu w dniu 11 marca 2005 r.

15 W dniu 1 kwietnia organ ten sporządził protokół, w którym wskazano, że Schenker, jako „zgłaszająca", naruszyła przepisy art. 9 i 16 rozporządzenia nr 1383/2003. Opierając się

na opinii Nokia Corp., organ celny stwierdził, że Schenker dopuściła się „wykroczenia" z art. 201.12 kodeksu wykroczeń, i nałożył grzywnę w wysokości 500 LVL (łatów łotewskich).

16 Schenker bezskutecznie odwoływała się od tej decyzji do dyrektora Valsts ieņēmumu dienests. Następnie wniosła skargę do Administratīvā rajona tiesa (rejonowego sądu administracyjnego), podnosząc, że art. 11 rozporządzenia nr 1383/2003 w rzeczywistości przewiduje możliwość niestwierdzenia, że towary zostały podrobione. Skarga ta została oddalona.

17 Rozpoznający apelację w tej sprawie Apgabaltiesa (sąd okręgowy) uznał, że omawiany art. 11 nie ma zastosowania w sprawie, ponieważ uzgodnienie z przedstawicielem właściciela znaku towarowego miało miejsce dopiero po zakończeniu przez organ celny sprawdzania, czy doszło do naruszenia praw własności intelektualnej.

18 Schenker wniosła w tej sytuacji kasację do Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, który postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy w sytuacji gdy posiadacz prawa własności intelektualnej (posiadacz prawa) uzgodni ze zgłaszającym towary lub ich właścicielem pozostawienie tych towarów do zniszczenia lub podejmie rozmowy dotyczące możliwości pozostawienia towarów do zniszczenia, a w ramach tego postępowania organy celne uzyskają informację, że towary są podrobione, wykładni art. 11 rozporządzenia nr 1383/2003 należy dokonywać w ten sposób, że wyłączona jest możliwość nałożenia na zgłaszającego towary lub ich właściciela kary zgodnie z prawem krajowym?".

**W przedmiocie pytania prejudycjalnego**

19 Poprzez pytanie to sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wszczęcie, za zgodą posiadacza prawa własności intelektualnej i importera, uproszczonej procedury przewidzianej w art. 11 rozporządzenia nr 1383/2003, pozbawia właściwe organy krajowe prawa do nałożenia na osoby lub podmioty odpowiedzialne za wprowadzenie takich towarów na obszar celny Wspólnoty „kary" w rozumieniu art. 18 tego rozporządzenia, np. grzywny za wykroczenie.

*Uwagi przedłożone Trybunałowi*

20 Schenker uważa, że rozporządzenie nr 1383/2003 nie zezwala organom celnym na nakładanie grzywny w sytuacji, gdy między posiadaczem prawa własności intelektualnej a importerem wszczęto uproszczoną procedurę, ponieważ po pierwsze zniszczenie przedmiotowych towarów samo w sobie stanowi karę, a po drugie organy te nie są upoważnione do ingerowania w rozwiązywanie sporów między prywatnymi podmiotami, co wchodzi w zakres wyłącznie prawa cywilnego i procedur sądowych. Ponadto Schenker, jako agent celny, nie może zostać ukarana karą za wykroczenie w postaci np. grzywny zamiast importera lub producenta.

21 Ponadto podnosi, że w sprawie przed sądem krajowym organy celne — w celu nałożenia spornej grzywny — oparły się wyłącznie na jednostronnym oświadczeniu właściciela znaku towarowego. Tymczasem spółka ta, popierana w tej kwestii przez Komisję Wspólnot Europejskich, podważa wartość dowodową takiego oświadczenia i nie sądzi, by była ona wystarczająca dla celów stwierdzenia „naruszenia prawa własności intelektualnej" w rozumieniu rozporządzenia nr 1383/2003.

22 Valsts ieņēmumu dienests, rządy łotewski, czeski, grecki i fiński, a także Komisja, uważają ze swej strony, że zastosowanie „uproszczonej procedury" w rozumieniu art. 11 rozporządzenia nr 1383/2003 nie pozbawia właściwych organów możliwości wymierzania „kar" w rozumieniu art. 18 tego rozporządzenia, ponieważ — jak wynika również z motywu 10 tego rozporządzenia — w obliczu naruszeń prawa własności intelektualnej państwa członkowskie powinny stosować kary skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

*Odpowiedź Trybunału*

23 Co się tyczy możliwości wymierzenia przez organy celne „kary" w rozumieniu art. 18 rozporządzenia nr 1383/2003, w sytuacji gdy zainteresowane podmioty rozpoczęły „uproszczoną procedurę" w rozumieniu jego art. 11, należy wskazać, że — jak wynika z motywu 9 tego rozporządzenia — uproszczona procedura została wprowadzona w celu ułatwienia stosowania rozporządzenia nr 1383/2003 zarówno przez administrację celną, jak i posiadaczy prawa własności intelektualnej.

24 Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1383/2003, kiedy w następstwie uwzględnienia wniosku posiadacza prawa o podjęcie działania właściwy urząd celny stwierdzi, że co do danych towarów istnieje podejrzenie, iż naruszają one prawo własności intelektualnej, urząd ten zawiesza dopuszczenie towarów lub zatrzymuje te towary po to, aby możliwe było wykazanie, czy doszło do naruszenia prawa własności intelektualnej.

25 Z jednej strony brak zakończenia tej procedury w przewidzianym terminie może skutkować wprowadzeniem na obszar celny Wspólnoty towarów naruszających określone prawa własności intelektualnej. Z drugiej strony, kiedy właściciel znaku

towarowego składa wniosek o podjęcie działania, dołącza do niego — zgodnie z art. 6 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 1383/2003 — oświadczenie, w którym zgadza się przyjąć na siebie wszelkie koszty poniesione na podstawie tego rozporządzenia w związku z przetrzymywaniem towarów pod kontrolą celną zgodnie z jego art. 9 oraz, stosownie do przypadku, art. 11.

26 W celu zaradzenia niedogodnościom związanym w szczególności z czasem trwania postępowania i kosztami składowania ponoszonymi przez posiadacza prawa własności intelektualnej, w rozporządzeniu nr 1383/2003 przewidziano możliwość zastosowania uproszczonej procedury, która pozwala posiadaczowi tego prawa — za zgodą zgłaszającego, posiadacza lub właściciela towarów, co do których istnieje podejrzenie — na doprowadzenie do zniszczenia tych towarów pod kontrolą organów celnych bez konieczności, jak wynika z motywu 9 tego rozporządzenia, wszczęcia postępowania w celu ustalenia, czy doszło do naruszenia prawa własności intelektualnej w rozumieniu prawa krajowego.

27 Jednakże wszczęcie takiej uproszczonej procedury, której wprowadzenie do porządku prawnego państw członkowskich jest jedynie fakultatywne, nie może pozbawiać organów tych państw możliwości nałożenia „kary" w rozumieniu art. 18 rozporządzenia nr 1383/2003, skoro przepis ten przewiduje, że państwa członkowskie powinny wprowadzić kary na wypadek naruszenia tego rozporządzenia.

28 Jak bowiem wynika z motywu 3 rozporządzenia nr 1383/2003, wprowadzanie na obszar celny Wspólnoty towarów naruszających prawo własności intelektualnej powinno być w sposób generalny zakazane.

29 W tej kwestii, co wynika z art. 18 rozporządzenia nr 1383/2003 czytanego łącznie z jego motywem 10, państwa członkowskie są obowiązane do ustanowienia skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających kar.

30 Wbrew zatem twierdzeniom Schenker zniszczenia towarów w następstwie fakultatywnej procedury, której przeprowadzenie jest uzależnione od łącznej zgody właściciela znaku towarowego i importera, nie można uznać za karę nałożoną przez organ krajowy w ramach systemu kar, który państwa członkowskie są obowiązane wprowadzić na podstawie art. 18 rozporządzenia nr 1383/2003.

31 Następnie, jak słusznie podnoszą rządy czeski i fiński, w art. 11 ust. 1 tiret drugie rozporządzenia nr 1383/2003 wprost przewidziano, że zgodnie z systemem zniszczenie towarów jest poprzedzone pobraniem próbek, które są przechowywane przez organy celne, by w razie potrzeby służyć jako dopuszczane dowody w postępowaniach sądowych w państwie członkowskim, w którym takie postępowania są wymagane.

32 Wreszcie, co się tyczy natury dowodów koniecznych do stwierdzenia naruszenia prawa własności intelektualnej, należy zauważyć, że zgodnie z art. 10 rozporządzenia nr 1383/2003 dla celów ustalenia, czy doszło do naruszenia prawa własności intelektualnej w rozumieniu prawa krajowego, stosuje się właśnie przepisy obowiązujące w państwie członkowskim, na którego terytorium dane towary znalazły się w jednej z sytuacji określonych w art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia.

33 W świetle powyższych rozważań na przedstawione pytanie należy odpowiedzieć w ten sposób, że wszczęcie — za zgodą właściciela znaku towarowego oraz importera — uproszczonej procedury przewidzianej w art. 11 rozporządzenia nr 1383/2003 nie pozbawia właściwych organów krajowych możliwości nałożenia na osoby lub podmioty odpowiedzialne za wprowadzenie takich towarów na obszar celny Wspólnoty „kary" w rozumieniu art. 18 rozporządzenia nr 1383/2003, takiej jak grzywna za wykroczenie.

**W przedmiocie kosztów**

34 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

**Wszczęcie — za zgodą właściciela znaku towarowego oraz importera — uproszczonej procedury przewidzianej w art. 11 rozporządzenia Rady (WE) nr 1383/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. dotyczącego działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa, nie pozbawia**

**właściwych organów krajowych możliwości nałożenia na osoby lub podmioty odpowiedzialne za wprowadzenie takich towarów na obszar celny Wspólnoty „kary" w rozumieniu art. 18 tego rozporządzenia, takiej jak grzywna za wykroczenie.**

Podpisy